

זיכרונות האקדמיה ללשון העברית

כרך מז - מח - מט

לשנים התש"ס - התשס"א - התשס"א

האקדמיה ללשון העברית

ZIKRONOT HA'AQADEMYA LALLAŠON HA'IVRIT
(Proceedings of the Academy of the Hebrew Language)

Volume 47–49 for the years 1999–2002

The Academy of the Hebrew Language
Jerusalem 2006

העורך: ברק דן

©

כל הזכויות שמורות לאקדמיה ללשון העברית
ירושלים, התשס"ז/2006

ISSN: 1565-8295

האקדמיה ללשון העברית, קמפוס גבעת רם, ירושלים 91904
טל' 02-6493555, פקס' 02-5617065
דואר אלקטרוני: acad2u@vms.huji.ac.il
אינטרנט: <http://hebrew-academy.huji.ac.il>
מאגר המונחים: <http://hebrew-terms.huji.ac.il>

סדר ועריכה במחשב: האקדמיה ללשון העברית
הדפסה: "גרפית בע"מ, ירושלים

תוכן העניינים

7	החברים באקדמיה
9	מנהלת האקדמיה
11	החלטות האקדמיה

א. החלטות בדקדוק, 11 ♦ ב. החלטות במינוח, 28 ♦ ג. מילים בשימוש כללי, 29

ישיבות המליאה

שנת התש"ס

31	הישיבה המאתיים ארבעים ותשע (רמט) א. תנחומים, 31 ♦ ב. הרצאת מנחם קיסטר "רצף ושכחה באוצר המילים של העברית הקדומה", 32 ♦ ג. הודעה, 32 ♦ ד. בחירת ועדה לבחינת סגולות מועמדים לאקדמיה, 32 ♦ ה. שמות צמחי ארץ ישראל – חלק א, 32 ♦ ו. סימני דפוס, 35 ♦ ז. דימות, 40 ♦ ח. ענייני דקדוק: המשקלים פֶּעֶלֹן, פֶּעֶלֹן; גוביינה; כדור רגל ודומיו, 40
47	הישיבה המאתיים וחמישים (רן) א. כללי התעתיק מכתב עברי לכתב לטיני, 47 ♦ ב. הודעת יושב ראש הוועדה למילים בשימוש כללי, 62 ♦ ג. אישור הודעת ועדת הדקדוק, 63
68	הישיבה המאתיים חמישים ואחת (רנא) א. אישור תקציב האקדמיה לשנת 2000, 68 ♦ ב. כללי התעתיק מכתב עברי לכתב לטיני – המשך, 70
78	הישיבה המאתיים חמישים ושתיים (רנב) בחירת חברים חדשים, 78
79	הישיבה המאתיים חמישים ושלוש (רנג) א. ברכות, 79 ♦ ב. מילים בשימוש כללי, 79 ♦ ג. מונחי תחבורה: תפעול ושדות תעופה, תכנון תנועה, 90 ♦ ד. ענייני דקדוק: ניקוד מילים לועזיות; צורת הזוגי; צהרון, 91 ♦ ה. אישור הודעת ועדת הדקדוק, 98
99	הישיבה המאתיים חמישים וארבע (רנד) א. הרצאת אהרן ממך "לשון חז"ל במילון 'כתאב אלחאוי' לרב האי גאון – על פי אוספי אדלר וטיילור-שכטר", 99 ♦ ב. מילים בשימוש כללי, 99 ♦ ג. מונחים

שונים: מַעֲנָה, שְׁדָרוּג, 109 ♦ ד. המשקלים פֶּעֶלֶן, פֶּעֶלֶן, 110 ♦ ה. אישור הודעת ועדת הדקדוק, 114 ♦ ו. אישור זיכרונות מליאת האקדמיה לשנים התשנ"ו-התשנ"ח-התשנ"ט, 115

שנת התשס"א

- 116 הישיבה המאתיים חמישים וחמש (רנה)
 א. הרצאת שולמית אליצור "הלשון כחומר ביד המשורר", 116 ♦ ב. תנחומים, 117 ♦ ג. בחירת ועדה לבחינת סגולות מועמדים לאקדמיה, 117 ♦ ד. מונחי תחבורה: תיקונים והוספות, מונחי רְמִזוּר ומונחי מהירות, 117 ♦ ה. מונחי ספרנות המשמשים גם בשימוש כללי, 119 ♦ ו. מונחים שונים, 124 ♦ ז. ועדה לשינוי התקנון, 127 ♦ ח. אישור שמות סימני הדפוס, 128 ♦ ט. ענייני דקדוק: המשקלים פֶּעֶלֶן, פֶּעֶלֶן; מְסִי, עֲתִי; עֶבְיֵשׁ, 130 ♦ י. אישור הודעת ועדת הדקדוק, 133
- 137 הישיבה המאתיים חמישים ושש (רנו)
 א. הרצאת שלמה יזרעאל "מאגר העברית המדוברת בישראל", 137 ♦ ב. מילים בשימוש כללי, 147 ♦ ג. הוועדה למינוח טכנולוגי בחיפה, 153
- 158 הישיבה המאתיים חמישים ושבע (רנז)
 א. אישור תקציב האקדמיה לשנת 2001, 158 ♦ ב. בחירת ועדים, 158 ♦ ג. בחירת חברים חדשים, 159
- 160 הישיבה המאתיים חמישים ושמונה (רנח)
 א. ברכות, 160 ♦ ב. הרצאת שלמה נאה "נָל, צל"ל – שתי הערות לאוצר המילים של העברית והארמית", 160 ♦ ג. לשכת חיפה, 161 ♦ ד. ניקוד ו' החיבור בקמץ, 163 ♦ ה. ראשי תיבות, 167 ♦ ו. אישור הודעת ועדת הדקדוק, 173
- 176 הישיבה המאתיים חמישים ותשע (רנט)
 א. תנחומים וברכות, 176 ♦ ב. הרצאת אפרים חזן "לשון וסגנון בקובץ האיגרות של היעב"ץ", 176 ♦ ג. מילים בשימוש כללי, 177
- 188 הישיבה המאתיים ושישים (רט)
 ישיבה מיוחדת במסגרת הקונגרס העולמי השלושה עשר למדעי היהדות: א. הרצאת בנימין אליצור "מהדורת הירושלמי של המילון ההיסטורי"; ב. הרצאת רונית גדיש "מאגר המונחים הממוחשב של האקדמיה ללשון העברית"; ג. הרצאת מרדכי מישור "השתקפויות של נוסח אחר בניקוד כתב יד ארפורט של התוספתא"; ד. הרצאת אביטל כ"ץ "התקליטר החדש של המילון ההיסטורי ללשון העברית"

שנת התשס"ב

- 189 הישיבה המאתיים שישים ואחת (רסא)
א. בחירת נשיא האקדמיה, 189 ♦ ב. מעמדם של חברים שאינם פעילים באקדמיה, 190
- 191 הישיבה המאתיים שישים ושתיים (רסב)
א. דברי הערכה לפרופ' אהרן מירסקי ז"ל, 191 ♦ ב. אישור מונחי האריגה האמנותית, 196 ♦ ג. מילים בשימוש כללי, 198 ♦ ד. אישור הודעת ועדת הדקדוק, 210
- 214 הישיבה המאתיים שישים ושלוש (רסג)
ישיבה מיוחדת לרגל שבוע התרבות: א. דברי פתיחה של נשיא האקדמיה משה בר-אשר, 214 ♦ ב. הרצאת שמעון זנדבנק "שירה ותרגום שירה: המסלולים המקבילים", 215 ♦ ג. דברי שר המדע, התרבות והספורט מתן וילנאי, 215 ♦ ד. דבר נשיא המדינה משה קצב, 216
- 218 הישיבה המאתיים שישים וארבע (רסד)
א. הרצאת אלישע קימרון "גִּדְל הזרוע וגִּבֵּה הקומה", 218 ♦ ב. אישור תקציב האקדמיה לשנת 2002, 218 ♦ ג. מונחי הבנקאות ושוק ההון (חלק ב) ואישור המילון, 220 ♦ ד. ענייני דקדוק: שמות המסתיימים ב־תָן; ניקוד שאלתה, 224
- 230 הישיבה המאתיים שישים וחמש (רסה)
א. הרצאת יוסף עופר "הילכו שניים יחדיו? – הפרדת הניקוד הטברני מטעמי המקרא במהלך הדורות ובעברית בת ימינו", 230 ♦ ב. תיקון תקציב האקדמיה לשנת 2002, 230 ♦ ג. ענייני דקדוק: הַמִּירוּת או הַמְרָת; נטיית גִּבְרָת, 231 ♦ ד. נטיית הפועל בגזרת הכפולים (ע"ע) ובגזרת ע"ר-ע"י, 234 ♦ ה. אישור הודעת ועדת הדקדוק, 246
- 250 הישיבה המאתיים שישים ושש (רסו)
א. הרצאת שמא יהודה פרידמן "אור ליום פלוני בלשון התנאים", 250 ♦ ב. אישור המהדורה החדשה של כללי נטיית השם, 250 ♦ ג. אישור הודעת ועדת הדקדוק: תיקונים והשלמות לנטיית הפועל בגזרת ע"ע ובגזרת ע"ר-ע"י; תיקונים והשלמות לכללי נטיית השם, 252 ♦ ד. מילים בשימוש כללי, 256
- 265 הישיבה המאתיים שישים ושבע (רסז)
א. הרצאת יאן יוסטן "לשון חיה וסגנון מקראי במגילות קומראן", 265 ♦ ב. בחירת ועדה לבחינת סגולות המועמדים לאקדמיה, 266 ♦ ג. דין וחשבון על העבודה במאגר המונחים של האקדמיה, 266 ♦ ד. מילים בשימוש כללי, 269 ♦ ה. אישור ההודעות למליאה: (1) מינוח – השלמות למונחי הבנקאות ושוק ההון (חלק ב); (2) דקדוק – תיקונים לכללי נטיית השם, 276

דוחות

- 279 דוח המזכירות המדעית
א. פעולות האקדמיה, 279 ♦ ב. הוועדים והוועדות, 279 ♦ ג. פעולות המזכירות המדעית, 286
- 290 דוח מפעל המילון ההיסטורי ללשון העברית
א. מדור הספרות העתיקה וספרות ימי הביניים, 290 ♦ ב. מדור הספרות העברית החדשה, 291
- 293 דוח מדור המחשוב ומדור ההוצאה לאור
א. מדור המחשוב, 293 ♦ ב. מדור ההוצאה לאור, 294
- 295 דוח המכון ע"ש ד"ר אהרן מ' מזי"א לתולדות תחיית הלשון העברית

הצעות תקציב

- 297 הצעת התקציב לשנת 2000
- 299 הצעת התקציב לשנת 2001
- 301 הצעת התקציב לשנת 2002

החברים באקדמיה¹

	ארי אבנר
	עוזי אורנג
	משה אזר
	שרגא אירמאי
	אילן אלדר
נבחרה לחברה-יועצת בכ"ב באדר א' התש"ס	* שולמית אליצור
	אהרן אפלפלד
	* חיים באר
	יהושע בלאו
	זאב בן-חיים
נבחר לחבר מלא בכ"ב באדר א' התש"ס	יעקב בן-טולילה
	משה בראשר
נבחר לחבר-יועץ בג' באדר התשס"א	* יוחנן ברויאר
	גדעון גולדנברג
	** חיים גורי
	אהרן דותן
נבחר לחבר בג' באדר התשס"א	אבי הורביץ
[נפטרה בא' בכסלו התשס"ד]	שולמית הראבן
	יעקב זוסמן
	שמעון זנדבנק
	אפרים חזן
	אברהם טל
	* דוד שלשיר
	אבנר טריינין
נבחר לחבר מלא בכ"ב באדר א' התש"ס	אברהם יבין
	יוסף יהלום
	ישראל ייבין
	קציעה כ"ץ
פרש בתחילת התש"ס	אהרן מגד
נפטר בח' באייר התשס"א	אהרן מירסקי

1. תאריך המינוי של החברים שנתמנו בשנים קודמות מופיע בראש הכרכים הקודמים של זיכרונות האקדמיה ללשון.

* חבר-יועץ

** חבר כבוד

נפטר בכ"ו באב התש"ס	שמשון מלצר	
	אהרן ממן	*
	יעקב מנצור	*
	שלמה נאה	*
	יזהר סמילנסקי	**
	עמוס עוז	
נבחר לחבר-יועץ בג' באדר התשס"א	יוסף עופר	*
	משה עסיס	*
	אמציה פורת	
נבחר לחבר-יועץ בג' באדר התשס"א	משה פלורנטיין	*
	יהודה פליקס	*
נבחר לחבר בג' באדר התשס"א	שמא יהודה פרידמן	
	גד בן-עמי צרפתי	
	מנחם צבי קדרי	
	אלישע קימרון	*
	מנחם קיסטר	*
	יהודה רצהבי	
	אורי שמעוני	*
	נעמי שמר	
נבחרה לחברה בכ"ב באדר א' התש"ס	דניאל שפרבר	*
[נפטרה בו' בתמוז התשס"ד]	שמעון שרביט	

מנהלת האקדמיה

עד ג' באדר התשס"א

משה בר־אשר - נשיא האקדמיה

מנחם צבי קדרי - סגן הנשיא

משה אור - ראש ועד הדקדוק

אילן אלדר - ראש ועד המינוח

שמעון זנדבנק - ראש ועד הפרסומים

אברהם טל - ראש הוועד האמרכלי

מג' באדר התשס"א

משה בר־אשר - נשיא האקדמיה

מנחם צבי קדרי - סגן הנשיא

יוסף יהלום - ראש ועד הדקדוק

אמציה פורת - ראש ועד המינוח

אילן אלדר - ראש ועד הפרסומים

אברהם טל - ראש הוועד האמרכלי

החלטות האקדמיה

א. החלטות בדקדוק

1. תיקונים ותוספות לכללי נטיית השם

ההפניות לסעיפים על פי מהדורת כללי נטיית השם, התשס"ב [=לשונו לעם גא-גב, חוברת ד (התש"ס-התשס"א)]. שינויי נוסח קלים שהוחלט עליהם מנויים בסעיף 1.6 להלן.

1.1 כללי הקמץ

כלל א – דין הקמץ בצורת הנסמך ולפני כינויי הנוכחים

1. תְּשׁוּמָה תְּשׁוּמַת לָב, תְּשׁוּמַת לְבוֹ.

הערה: גם תְּשׁוּמַת לָב על פי "תְּשׁוּמַת יָד" שבמקרא – בנסיגת הטעם לפני הברה מוטעמת (בסומך).

[רן]

2. מְנָה מְנַת־, על מְנַת.

[רן]

3. צורת הנסמך של חֶלֶב היא חֶלֶב־ לצד חֶלֶב־.

[רן]

כלל ה – קמץ הבא לתשלום דגש

[רן]

חָרוֹב חָרוֹבִים – בקמץ מתקיים.

כלל ו(2) – שמות בני שתי הברות המסתיימים ב־ה

שורש השם נָפֵה (במשמעות כברה) הוא נפ"י, אך הקמץ בצורה זו לא

[רסב]

ישתנה לשווא בנטייה. [שינוי קביעה קודמת]

[רסב]

הושמטה הדוגמה נָאָה, נָאוֹת־ (מדבר).

תוספת הערה: במקרא הקמץ מתקיים בצורה יִפְתִּי ובנטיית השם הָרָה

(הָרִיתִיהֶם [מל"ב ח, יב], הָרִיתִיהָ [מל"ב טו, טז], הָרוֹת הגלעד [עמוס א,

[רסב]

יג] לעומת "הָרַת עולם").

כלל ט – משקל פִּעְלָה

1. בשם לְנִיָּה במשמעות של 'לְנִיַּת המת' הקמץ מתקיים. בשאר

[רן]

המשמעויות הקמץ מתבטל, ונטיית המילה בחיריק ובשווא: לְנִיַּת־.

[רן]

2. נְהַמָּה נְהַמַּת־ (המילה תוסף לרשימת השמות הנוטים בביטול הקמץ).

[רן]

3. תוספת הערה למילה פְּרָכָה: בנסמך פְּרָכַת־.

[רן]

4. המילה חֲרָדָה נוטה בלא דגש, כגון חֲרָדַת־. במקרא: חֲרָדַת־.

[רן]

5. אָנְקָה במשמע 'שרץ טמא מעין לטאה' (ויקרא יא, ל – על פי אבן־

שושן) – נוטה כמילה אָנְקָה (במשמע 'אנחה'), היינו בביטול הקמץ

[רן]

ובסגול באל"ף: אָנְקַת־.

[רסב]

6. שתי צורות הנסמך עֲשָׂרוֹת־, עֲשָׂרוֹת־ מותרות.

כלל י - משקל פֻּעֵלָה

השם לְהִבָּה נוטה על דרך משקל פֻּעֵלָת: לְהִבַּתְ(אש), לְהִבַּתִּי וכו'.

[רסב]

כלל יג - הקמץ לפני יוּת

1. המילה אֶלְמָנוּת (בקמץ במ"ם) נוטה שלא על פי הכלל בביטול הקמץ, כגון אֶלְמָנוּתָם.

[רסב]

2. המילה אֶכְזָרִיּוּת (בקמץ בזי"ן) נוטה בקיום הקמץ (במקרא: אֶכְזָרִיּוּת וכיו"ב). [שינוי קביעה קודמת]

[רסב]

כלל טו - שמות שונים

השם מְסַרְת נוטה בקיום הקמץ.

[רן]

השם סִמָּן נוטה בקיום הקמץ: סִמָּן סִמְנִי־ סִמְנִיָּהֶם.

[רסו]

כלל טז - קמץ המשתנה בנטייה לפתח ואחריו דגש

השם חֲשָׁמָן נוטה בפתח ואחריו דגש: חֲשָׁמָיִם.

[רן]

1.2 כללי הפתח

כלל א - פתח ודגש בנטייה

1. שמות מרובעים בעלי שתי הברות דומות נשקלים במשקל פֻּלְפֵל ובנטייה בא דגש, למשל צַמְצַם צַמְצָמִים, זַמְזַם זַמְזָמִים, פֻּלְפֵל פֻּלְפֵלִים.

[רן]

2. נטיית היחיד של סָבָךּ היא בדגש: סָבָכוּ.

[רסב]

3. שתי הצורות הֶלֶךְ (נפש/רוח), הֶלֶךְ (הֶלֶךְ נפש/רוח) כשרות

[רסו]

(ברבים: הֶלְכִי נפש/רוח). [שינוי קביעה קודמת]

כלל ג - פתח המשתנה לקמץ קיים

תוספת הערה לשם בַּר ובה מפורטים משמעיו: 'נקי', 'תבואה', 'שדה', 'חורף' - הכול מן השורש בר"ר.

[רסו]

1.3 כללי החולם

כלל א - חולם מלא

1. תוספת הערה לצורה אַרְמוֹנוֹת: במקרא אַרְמָנוֹת.

[רן]

2. תוספת הערה למילה אַרְוֶן: במקרא אַרְוֶן, הָאֲרֶוֶן.

[רסב]

3. גם השמות האלה נכתבים בחולם מלא: אַנּוּכִי, אֱלוֹהִים, פִּוְהֶן.

הערה: הכתיב אֱלֹהִים (בחולם חסר כמצוי במקרא) נוהג בשם הקודש, והכתיב פִּוְהֶן (בחולם חסר) נוהג בשם פרטי.

[רסו]

כלל ג - חולם חסר הבא לתשלום דגש

צָחור בחולם חסר.

[רן]

כלל ד – חולם חסר המשתנה לקיבוץ צורת הנסמך של אָרֶף היא אָרֶף. במקרא אָרֶף. [רן]

1.4 כללי הצירי

כלל א – הצירי בצורת הנסמך השם בן מנוקד בנסמך בסגול: בָּן. במקרא באה צורת הנסמך גם בחיריק, כגון בֶּן־נֹחַ, בֶּן־הַכּוֹחַ. נמחקה ההערה על הצורה מְרֻחַח. שונה הסדר של צורות הנסמך של קָן: קָן וגם קֶן (כבמקרא). [רן]

כלל ג – הצירי המלא

1. נוסח חדש

הצירי המלא מתקיים תמיד, למשל: אִיד אִידִיהֶם, אִימָה אִימָתָם אִימוּחִיהֶם; וכן חִיק חִיקָם. תן דעתך: צירי מלא בא כאשר היר"ד היא מן השורש. למשל: אִיד, אִימָה, אִיפָה, אִיתָן, בִּיצָה, חִיק, מִדְע, מִיטָב, מִימָן, מִינְקָת, מִישָׁרִים, מִיתָר, סִיפָה, צִידָה, רִיק, תִּימָן, וכן מְהִימָן, מִימְרָה, וְיִשָּׁה. כן בא צירי מלא בשמות אחרים: אִיכָר, הִיכָל, זְעִיר, פִּילָף, צִירִים, פִּיגָם, פְּסִיפָס, קִיסָם, שִׁיזָף, שִׁיזָן. 2. המילים פְּלִיטָה, פְּלִיטִים נמחקו מן הרשימה, והן ייכתבו בלי יו"ד גם בכתיב חסר הניקוד. [רן, רסז]

כלל ח – הצירי במשקל הפֶּעַל והשמות הרבעיים והחמשיים שמות בעלי שתי הברות שוות באותיותיהן נוטים בחיטוף הצירי (כבמשקל מִפְּעַל), כגון גְּרָגֵר גְּרָגְרִים. [רן]

כלל י – משקל פְּעֻלָּה צורת הנסמך של שְׂדָמָה: שְׂדָמַת. [רן]

כלל יג – תוספת סעיף הצירי במ"ם הבינוני של בניין הפעיל בשמות מגזרת ע"ו-ע"י מתקיים רק בסמיכות היחיד. בשאר הצורות הצירי מתבטל. למשל: מְקִים מְקִים־מְקִימִי, מְדִיח־מְדִיחִים (כלים) מְדִיחִי, מְלִיץ מְלִיץ־מְלִיץ (יושר) מְלִיצוּ מְלִיצִי. [רסז]

כלל יז – משקל מִפְּעַל, תִּפְּעַל הצירי במשקל מִפְּעַל לפני הסיומות אינו מתקיים. לפיכך שם התואר מן מְלִיץ הוא מְלִיץִי. [רן]

כלל כא – משקל פְּעַל השם תְּכַלֵּת נוטה בחיריק בכ"ף (על פי כללי נטיית משקל פְּעַל). [רסה]

כלל כב - שמות במשקל פֻּעֵלוֹן בעלי ע' הפועל א"ר בשמות זָרְעוֹן, קָמְשׁוֹן, קָלְשׁוֹן נשמר הניקוד המקראי. בכתיב חסר הניקוד נכתבים שלושת השמות ביו"ד (זירעון, קימשון, קילשון).
[הערת העורך: אין החלטה זו משנה מנוסח הכלל שנקבע קודם לכן.]

[רז]

1.5 כללי הסגול

כלל א - משקל פֻּעֵל

תוספת שמות לכלל: דָּרַג (דָּרַגִּי-[ביניים]), כמו דָּרַגָּה, נָרַד (נָרַדִּי, נָרַדִּים).

[רסב]

כלל ב - שמות מלעיליים בעלי ארבע אותיות בסופית תי"ו

נטיית השם גָּבְרַת - גָּבְרָתִי, גָּבְרָתִי; ברבים: גָּבְרוֹת או גָּבְרוֹת, גָּבְרוֹתִי, גָּבְרוֹתִי וכו'.

[רסה]

נטיית השם פְּנָסַת - פְּנָסַתִּי, פְּנָסַתוֹ.

[רסה]

כלל ג - צורות נקבה מלעיליות

נטיית היחיד של השם מִינְקַת - מִינְקַתוֹ, מִינְקַתָּה.

[רסה]

כלל ה - הסגול בהברה מלרעית

תוספת הערה לצורה פְּרָמְלִי: נזכרת גם הנטייה בשווא, כגון פְּרָמְלִי.

[רסב]

כלל ו - שמות המסתיימים ב־ה

תוספת דוגמה לכלל: שָׁדָה, שָׁדָה־, שָׁדִי, שָׁדָךְ וגם שָׁדָךְ, שָׁדוֹ וגם שָׁדָהוּ, שָׁדָה וגם שָׁדָה, שָׁדָנוּ, שָׁדָכְסֶן וגם שָׁדָכְסֶן, שָׁדָסֶן וגם שָׁדָהֶסֶן.
תוספת הערה: צורת הרבים של טָלָה - טָלָאִים או טָלָאִים; צורת הרבים של קָצָה - קָצוֹת.

[רסב]

[הערת העורך: בשיבה רעב (כ"ו בניסן התשס"ג, 28 באפריל 2003) נקבעה נטיית קָצוֹת: בנסמך קָצוֹת־ קָצוֹי־ וגם קָצוֹת־, בנטייה קָצוֹתִי קָצוֹתֶיכֶם וגם קָצוֹתִי קָצוֹתֶיכֶם. במקרא גם קָצִיחֶם.]

1.6 כללים שהוחלט לערוך בהם שינויי נוסח קלים:

סעיף כללי: א, ב [רז]

הקמץ

שם הסעיף; הקדמה לסעיף; הקדמה לכללים ג-ט; הקדמה לכללים

טז-יז [רז]

הצירי

נוסח ההקדמה; כלל ח: ממזר, מסכן; כלל י [רז]; כלל ב; כלל ג [רסז]

החולם

כלל ה [רסז]

2. משקלים ושמות (תוספות ותיקונים להחלטות שנקבעו בעבר)

2.1 משקלים וסיומות

א. משקל פֶּעֶלֶן (תוספת לכלל שנקבע בישיבה קלד בשנת התשל"ח)
ל' הפועל רפה גם במילים פֶּלְכָן, צֶלְכָן.

דרך המלך בהגיית השם חלבן היא בריפוי הבי"ת: חֶלְכָן.
בשם עֶצְבָּנִי בא דגש בל' הפועל.

[רן, רסב]

ב. המשקלים פֶּעֶלֶן, פֶּעֶלֶן (שינויים בכלל שנקבע בישיבה קמו בשנת התש"ם) השם קִקְיֹן הוצא מן הרשימה של משקל פֶּעֶלֶן (במקרא בא בחיריק מלא ובלא דגש).

[הערת העורך: להלן שינוי בניסוח הכלל כולו].

[רן]

נוסח חדש

את השמות הללו רצוי לשקול במשקל פֶּעֶלֶן: בְּדִיָּן, דְּמִיָּן, יְתָרוֹן, פְּתָרוֹן, שְׂרִיָּן.

את השמות הללו רצוי לשקול במשקל פֶּעֶלֶן: גְּזָרוֹן, חֶסְרוֹן*, כְּשָׂרוֹן*, סְרָחוֹן, פְּתִיָּן, רֶשְׁרוֹן.

* במקרא: חֶסְרוֹן, כְּשָׂרוֹן.

[רנה]

[הערת העורך: נוסח זה מבטל את ההחלטה הקודמת שמנתה את כל השמות במשקל פֶּעֶלֶן ואת כל השמות במשקל פֶּעֶלֶן].

ג. נוסח חדש של הכלל למשקלים פֶּעִיל, פֶּעִיל (נקבע בישיבה קלד בשנת התשל"ח ובישיבה קלט בשנת התשל"ט)

א. השמות שאפשר להוסיף עליהם סיומת לנקבה (כלומר: שמות המביעים תכונה או עיסוק) הם במשקל פֶּעִיל, כגון אָדִיב, בְּהִיר, טַעִים. יצאו מכלל זה ארבעה שמות מן המקרא: אָוִיל, גְּבִיר, כְּסִיל, נְצִיב.

בכלל זה גם שמות בעלי חיים – בין שנוהגת בהם צורת נקבה ובין שאין נוהגת, כגון זְמִיר, כְּרִישׁ, לְבִיא. יוצא מכלל זה השם חֲזִיר.

ב. השמות האחרים, שאין גזורים מהם נקבה (שמות שאינם מביעים תכונה או עיסוק), הם במשקל פֶּעִיל, כגון כְּבִישׁ, פְּרִיט, שְׁתִּיל.

מכלל זה יצאו שמות המביעים פעולה חקלאית או עונה חקלאית, כגון קִטִּיף, אָבִיב, והשמות המנויים להלן, שניקודם בקמץ נתקבל במילונים ובמסורות עדות ישראל.

ואלו השמות: אָמִיר, אָפִיק, אָרִיג, בְּסִיס, גְּבִיעַ, גְּבִישׁ, גְּדִישׁ, גְּלִיל, גְּרִיד, חֶלִיל, חֶמֶץ, חֲצִיר, טְפִיחַ (מעִין דלי), יָמִין, יָצִיעַ, כְּפִיס, כְּרִיף, כְּתִית (פצע), לְבִיד (עץ לבוד), לְגִין, לְהִיט, מְלִיחַ, מְרִישׁ, נְוִיד, נְתִיב, נְתִיף, סְדִין, סְחִישׁ, סְפִיחַ, סְרִיג, עָגִיל, עָמִיר, עָסִיס, עָרִיס, עֲתִיד, פְּתִיחַ, פְּתִין, צְמִיד, צְנִיף, צְעִיף, צְרִיף (מלח בישול), צְרִיר (כלי), קָדִים, קָלִיעַ, קָמִין, קָרִין, רְבִיד,

רְקִיעַ, שְׁבִיט, שְׁחִיס, שְׁטִיחַ, שְׁמִיר, שְׁפִיר, שְׁרִיד, שְׁתִּית, תְּמִיד.
הערה: לא הובאו ברשימה שמות צמחים דוגמת לְכִיד ושמות זרים
דוגמת סְטִין. כמו כן לא הובאו ברשימה השמות ממשקל פְּעִיל הדגוש –
רְהִיט, שְׁרִיג.

[רנד]

תְּרִיץ (בקמץ) – מילה נוספת לחריגים של משקל פְּעִיל.
[הערת העורך: בישיבה רפג (י"ד באייר התשס"ה, 23 במאי 2005) שונה נוסח
הכלל כולו; האמור בראש הסעיפים א, ב היה להנחיה לוועדות המחודשות
מילים, והובאה רשימה של כמה שמות משני המשקלים].

[רנה]

ד. צורת הרבים של פְּעֵלָה, פְּעֵלָה (ניסוח חדש ותוספת הערות לכלל
שנקבע בישיבה רלה בשנת התשנ"ז)
שמות במשקל פְּעֵלָה (פְּעֵלָה), פְּעֵלָה – צורת הרבים שלהם פְּעֵלוֹת. צורת
הנסמך והנטייה: פְּעֵלוֹת־ (פְּעֵלוֹת־), פְּעֵלוֹת־).
דוגמאות: לְשָׁכָה לְשָׁכוֹת לְשָׁכוֹת־, מְלָגָה מְלָגוֹת (וגם מְלָגָאוֹת)
מְלָגוֹתֵיהֶם, עֲרָכָה עֲרָכוֹת עֲרָכוֹתֵיכֶם, מְלַכָּה מְלָכוֹת מְלָכוֹת־, אֲנָרָה
אֲנָרוֹת אֲנָרוֹת־, דְּנָשָׁה דְּנָשׁוֹת דְּנָשׁוֹת־, קִסְדָּה קִסְדוֹת קִסְדוֹת־.
הערות

1. צורת הרבים של אֲשָׁפָה בהוראת 'וכל' היא אֲשָׁפָחוֹת (כצד אֲשָׁפוֹת); בהוראת 'אשפת
חצים' אֲשָׁפוֹת.
2. צורת הרבים של קָרְיָה היא קָרְיֹת כצד קָרְיֹת.
3. צורת הרבים של דְּיִסָּה היא דְּיִסוֹת.

[רן, רנה]

[הערת העורך: הערה 1 תפורסם שלא בהקשר של כלל זה.]

ה. משקל פְּעֵלָה ודומיו (תוספות לכלל שנקבע בישיבה קפט בשנת
התשמ"ט)

[רן]

צורת הרבים של המילה חֲרָפָה היא כשל חֲרָפָה: חֲרָפוֹת.

[רנה]

כצד הצורה חֲרָפָה באה הצורה חֲרָפָה.

ו. משקל פְּעִי (פְּעִי) (תוספת לכלל שנקבע בישיבה קסב–קסג בשנת
התשמ"ג)

[רנה]

השם צָפִי – המשמש בעברית בת זמננו – נוסף לרשימת השמות
שתחילתם סגול הן בנפרד הן בנסמך.

[רסב]

למילה דָּלִי נוספה הערה: במקרא הצורה דָּלְיוֹ ומשמעותה מסופקת.

ז. משקל פְּעֵלָה (הכלל נקבע בישיבה ריט בשנת התשנ"ה)
ההחלטה כי שם במשקל פְּעֵלָה המציין קבוצה ינוקד בדגש חזק (פרט
למילה קבוצה) תובא כהנחיה לוועדות ולא תפורסם.

[רנה]

ח. דיין התנועה שלפני הסיומת ׳ון (תיקון לכלל שנקבע בישיבה רל בשנת התשנ״ו)

התנועה שלפני הסיומת ׳ון מתקיימת או משתנה לשווא - כבנטיית המילה שהסיומת מצטרפת אליה, כמודגם להלן.

דוגמאות: קְלֶסְתְרוֹנִים (הצירי מתקיים, על דרך קְלֶסְתְרִיָהּ), מְחֶשְׁבוֹן (הצירי מתקצר, על דרך מְחֶשְׁבִים), מְטַבְּחוֹן, מְטַבְּחוֹנִים (על דרך מְטַבְּחִים מְטַבְּחִיָהּ).

[רנה]

[הערת העורך: בעת עריכת הכלל במזכירות המדעית נוספה הדוגמה תְּקַנּוֹן [תְּקַנּוֹנִים].

ט. שמות המסתיימים ב־תן

התי״ו תנוקד בלא דגש אם לפני השווא שלפניה באה תנועה גדולה או רצף של שתי תנועות קטנות והראשונה בהן בהברה פתוחה. למשל: גְּאוֹתָן, תְּבוֹסְתָן, תְּאוֹתָן, נְהַנְתָּן, נִיבְתָן.

התי״ו תנוקד בדגש אם לפני השווא שלפניה באה תנועה קטנה (למעט רצף של שתי תנועות קטנות והראשונה בהן בהברה פתוחה). למשל: גְּבֻרְתָּן, פְּרֻסְתָּן, פְּעֻלְתָּן, קְבֻסְתָּן, רְעֻבְתָּן, שְׂכַלְתָּן, זְנֻבְתָּן, פְּנֻפְתָּן.

[רסד]

2.2 צורתם של שמות שונים

א. גובינה

[רמט]

ב. אָנוּכִי ('אגואיסט', 'אגואיסטי'; בקמץ וביו"ד אחת)

ג. צורת שם התואר פְּלִי (מן פְּלִי) מותרת, כגון מוסיקה פְּלִית.

ד. אֲבָקָה וגם אֲבָקָה.

ה. עֲמֻלָה (ובנטייה עֲמֻלַת־עֲמֻלוֹת עֲמֻלוֹת־) וגם עֲמֻלָה (ובנטייה עֲמֻלַת־עֲמֻלוֹת־).

ו. המילה אֲבָדָן מנוקדת כבמקרא (בלי דגש בדל"ת).

[רן]

ז. גְּבֻנוֹן (בשורוק). בנטייה: גְּבֻנוֹנִים. במקרא גְּבֻנוֹנִים.

ח. צִהְרוֹן (צד"י בפתח, ה"א בחטף פתח; בכל המשמעים: מועדון לילדים בשעות הצהריים; שם צמח; עיתון המופץ בצהריים)

ט. שם התואר מן טָרַשׁ הוא טְרָשִׁי.

[רנג]

י. שם התואר מן שָׁטַר הוא שְׁטָרִי.

יא. אֲבָהִי, אֲבָהוּת.

יב. פְּהֵל; ויש האומרים פְּהֵל.

[רנד]

יג. צורת היחיד של עֲתִיקוֹת היא עֲתִיקָה.

יד. הצורות מְפוֹי, עֲתוֹי מותרות.

טו. נקבעו הצורות מְעַרְבוֹן, מְעַרְכוֹן (בקמץ ברי"ש).

טז. הותרה הצורה מְקַח בצד מְקַח.

[רנה]

יז. הותרה הצורה פְּתֻלְתֵל בצד פְּתֻלְתֵל.

יח. המילה 'מירכה' מנוקדת בצירי מלא: מִירְכָה.

- יט. כְּבִלִי, פְּרָסִי (קמץ בהברה הראשונה).
 כ. יְרוּשְׁלָמִי (פתח בשי"ן).
 כא. תוֹסְפָתָן או תוֹסְפָתָן.
 כב. פִּלְצוֹר (פתח בפ"א ושוא בלמ"ד).
 כג. אֶבְזָר, אֶבְיָזָר (שתי הצורות כשרות).
 כד. מְהוֹמְרָה (חולם מלא במ"ם).
 [רנח]
 [רסב]
 [רסה]

2.3 שמות שונים – מין, נטייה וכתוב

הזוגי

- הזוגי נגזר מן היחיד. יוצאות מן הכלל המילים האלה: דְּלָתִים, כְּנָעִים, לְחָיִים, טְפָחִים, טְלָפִים.
 במקרא באות צורות זוגי נוספות שאינן גזרות מן היחיד, כגון דְּרָכִים, חֲמַתִּים, לְחָתִים, קְרָנִים (לצד קְרָנִים).
 [הערת העורך: בישיבה רעא (כ' באדר ב' התשס"ג, 24 במארס 2003) נוספו היוצא מן הכלל קְרָבִים והערה למילה טְפָחִים].
 [רנג]

- א. נטיית נְעָלִים היא על דרך הזוגי: נְעָלִיךָ נְעָלִיךָ וכיו"ב.
 במקרא: נְעָלִים בצד נְעָלִים, ובנטייה: נְעָלִיךָ.
 ב. מין השם גרב הוא זכר (כמקובל במילונים).
 ג. הדגש בכ"ף בשם עֶבְכִישׁ מתקיים בנטייה, כגון עֶבְכִישִׁים.
 ד. המילה קוֹרוֹת, כגון בצירוף קוֹרוֹת חַיִּים, מינה זכר; לפי זה: 'קורות חיים מפורטים' וכד'.
 ה. הקמץ בשמות שְׁפָתוֹן, שְׁנַתוֹן משתנה לשוא בריחוק מן הטעם, כגון שְׁפָתוֹנִים, שְׁנַתוֹנִים.
 ו. צורת הרבים של דְּלָעַת היא דְּלוּעִים.
 ז. הצורה חֲנִיכִים מינה נקבה.
 ח. צורת הרבים של שם התואר נְסוּיִי היא נְסוּיִים (בשלוש יו"דים; גם בכתוב חסר הניקוד).
 ט. הותרה הצורה נִים (וברבים – נִימִים [זכר]), לצד נִימָה.
 י. מין המילה פִּינִים – נקבה (צורת הזוגי של פִּינָה).
 יא. מין המילה פִּהֶן – נקבה.
 [רנג]
 [רנד]
 [רנה]
 [רנה]
 [רסה]

נמחקו ההחלטות האלה:

- א. קְלִישָׁה היא צורת היחיד של קְלִישָׁאוֹת (נקבעה בישיבה רל בשנת התשנ"ז).
 ב. גְרוּטָה ועֶרְפָּה הן צורות היחיד המומלצות של גְרוּטָאוֹת ושל עֶרְפָּאוֹת (נקבעה בישיבה רלה בשנת התשנ"ז).
 [רן]

הערות

1. שתי הצורות עֶרְפָּה ועֶרְפָּאָה (בתוספת הערה "יש המרפים את הכ"ף") אושרו במילון למונחי הדין הפלילי.

2. אין ללמוד ממחיקת ההחלטות שהצורות "קלישאה", "גרוטאה" (וכיצא בהן "כופתאה", "הרפתקאה") מותרות.

[רן]

2.4 ענייני ניקוד שונים

ניקוד ו' החיבור בקמץ

א. בשם המספר ניקוד וי"ו החיבור בקמץ לפני הברה מוטעמת הוא רשות. למשל: שלושים וְשש או שלושים וְשש (אבל אחת וְחצי, שתיים וְרבע).

הערה: ניקוד וי"ו החיבור בקמץ לפני הברה מוטעמת מקובל בצירופים קבועים, כגון בשר וְדם, יומם וְלילה, עיר וְאם, חנה וְסע.

ב. לצד הניקוד המצוי במקרא – וְאלוהים (בצירי ובאל"ף נחה) – מותר גם הניקוד וְאלוהים. הוא הדין במליות כל"ב.

ג. בצד הניקוד המצוי במקרא – וְהיה, וְחיו, וְהייתם, מותר גם הניקוד בקיום החטף, כגון וְהיה, וְחיו, וְהייתם (או וְהייתם).

[רנח]

3. הפועל

א. פועלי פ"נ בהבלעת הנו"ן (תוספת לכלל שנקבע בישיבה קפט בשנת התשמ"ט)

הפעלים האלה מתווספים לרשימת הפעלים בהבלעת הנו"ן:
הפועל יָצַח (לבניין קל); הפועל הָגִיר (לבניין הפעיל); הפעלים נָחַם, נָחַח (לבניין נפעל).

[רן]

[רסב]

הפעלים הָדִיר, הָדִיד שינה (לבניין הפעיל).

ב. צורות מקור נטוי בגזרת פ"י ופ"נ על דרך השלמים
בנטיית שמות מגזרת פ"י ופ"נ שצורת המקור שלהם מסתיימת בתי"ו קיימות שתי דרכים: האחת בתי"ו (בדומה לצורת המקור) והשנייה על דרך השלמים. לדוגמה: בְּצִאתוֹ, בְּדַעְתָּהּ, בְּרִדְתָּם, בְּקָחְתוּ, בְּתַתּוֹ, וגם: בְּצִצְאוֹ, בְּדַעְתָּהּ, בְּרִדְתָּם, בְּקָחְתוּ, בְּתַתּוֹ.

[רנג]

ג. התווסף

נטיית השורש יס"ף בבניין התפעל היא הַתְּוַסְּףָה. הצורה המלומדת היא הַתְּוַסְּפָה.

[רנה]

ד. חילופי גזרות

- הפועל הסית נוהג הן על דרך ע"ו הן על דרך פ"נ בלא הבדל משמעות:
הִסִּית וגם הִסִּית.

[רן]

[רנד]

- הפועל הקיף ינוקד על דרך פ"נ – הִקִּיף – בכל משמעויותיו.
- השורש נז"ק נוטה בבניין נפעל הן על דרך ע"ו (למשל: נִזְקַק, נִזְקַתְּם, יִזְקַק, לְהִזְקַק), הן על דרך פ"נ (למשל: נִזְקַק, נִזְקַתְּם, יִזְקַק, לְהִזְקַק).

[רסו]

- הפועל הלין בהוראת 'התלונן' נוהג הן על דרך ע"ו הן על דרך פ"נ:
[רסו] הלין או הלין; בהוראת 'אירח ללילה', 'עייב' – הלין בלבד.

ה. הפועל בגזרת ע"ר-ע"י ובגזרת הכפולים (ע"ע)

הכללים אושרו בישיבה רסה; תיקונים והשלמות אושרו בישיבה רסו. אם כלל אושר קודם לכן, צוין בו מספר הישיבה.

[הערת העורך: תיקונים והשלמות אושרו גם בישיבה רסח (כ"ט במרחשוון התשס"ג, 4 בנובמבר 2002), וגם הם שולבו בכללים שלהלן בגופן שונה. לאחר אישור הכללים כולם במליאה הם נערכו מחדש במזכירות המדעית. בגרסה החדשה המובאת כאן שולבו כללי נטיית הפועל של גזרת ע"ר-ע"י וכללי נטיית הפועל של גזרת הכפולים אלה באלה.]

הן בגזרת ע"ר-ע"י הן בגזרת ע"ע אנו מוצאים במקורותינו שתי דרכי נטייה: האחת על דרך השלמים, כגון רַחַח, גָּרַע, שָׁנַע, הֶצְטִיד (במקרא), צָיַן, זָנַג, הֶחְזִיר (בלשון חז"ל) – בגזרת ע"ו; וְמָחִי, בָּזַנְו, הֶלֶל, רִפְּכָה (במקרא), חֶקְקָחִי, נִכְפַּף (בלשון חז"ל) – בגזרת ע"ע. הדרך השנייה היא צורות המיוחדות לגזרות אלו. כבר בלשון חז"ל וביתר שאת בעברית החדשה ניכרת מגמה להעדיף את הצורות על דרך השלמים, בייחוד בבניינים קל ונפעל (כגון יִחַגַּג במקום יֶחַג, נִבְזֹז במקום נִבֹּז, הִתְבַּיֵּשׁ במקום הִתְבַּוֵּשׁ).

במקרא ולאחריו אנו מוצאים ריבוי צורות של פעלים בגזרת ע"ע, בעיקר מן הבניינים קל ונפעל, למשל: וַיִּסְלַח (איוב יט, יב), יִתְמוּ (במדבר יד, לה), וַיִּתְמוּ (דברים לד, ח), וַיִּזְמו (בראשית יא, ו); וַיִּסַּב (במדבר לד, ד), וַיִּמָּס (יחזקאל כא, יב), וַיִּנְגְּלוּ (ישעיהו לד, ד), וַיִּחַר (תהלים סט, ד), וַיִּחַנְּף (ירמיהו כב, כג), וַיִּבְקַח (ישעיהו יט, ג); וַיִּסְפוּ (יחזקאל א, ט), וַיִּמְלוּ (תהלים לו, ב). מקצת הצורות מעידות על מעבר מגזרת הכפולים לגזרות אחרות. מגוון הצורות אינו עולה כדי מערכת נטייה אחידה, אך אפשר על פי רוב להצביע על מערכות נטייה ראשיות. אלה שימשו נר לרגלי האקדמיה בבואה לקבוע את דרך המלך בנטיית הפועל בגזרת ע"ע בעברית בת ימינו. הצורות החריגות המתועדות במקורות כשרות כמובן לשימוש בימינו.

גם בגזרת ע"ר-ע"י מתועדות במקורות צורות מצורות שונות, בעיקר בבניין נפעל, למשל: נִפְצוּתָם (יחזקאל יא, יז ועוד), נִמְלָתָם (בראשית יז, יא), נִבְכִּים (שמות יד, ג). עם זאת אפשר להעמיד מערכות נטייה סדירות לשימוש העברית בת ימינו. הכללים להלן באים להסדיר את הנטייה של צורות הפועל הנוהגות שלא על דרך השלמים.

כלל א – התנועה החוצצת – החולם – אחרי ל' הפועל בעבר בגוף ראשון ושני

1. בניין קל

בפועלי ע"ר-ע"י הנטייה היא בלא תנועה חוצצת אחרי ל' הפועל. לדוגמה: קִמְחִי, רִכְבֵּת. במקרא בפועלי ע"י גם בתנועה חוצצת: פִּינֹחִי, רִיבֹת. בפועלי ע"ע ל' הפועל מנוקדת בחולם מלא. לדוגמה: סְבוּחִי, קְבוּחִי. במקרא יש גם תִּמְנוּ (בלא תנועה חוצצת).

2. בניין נפעל

בפועלי ע"ו – בפעלים בלא דגש כפ' הפועל הנטייה בתנועה חוצצת או בלעדיה, כגון

נסוגותי נסוגותם וגם נסגתי ונסגתם, ואילו בפעלים בעלי דגש בפי' הפועל וחיריק בנ"ן הבניין (בפי' הפועל גרונית - הנ"ן בצירי) הנטייה היא בלא תנועה חוצצת, כגון נזף נזפתי נזפתי.

הפעלים בדגש: נדון (לצד נדון), נזף, נלוש, נמול, נצוד, נעור, נאות (שני האחרונים כתשלום דגש). בפועלי ע"ע - הנטייה הרגילה היא בתנועה חוצצת בלבד, כגון נסבותי, נדמותם (ולא "נסבותי", "נדמתם"). בפעלים שצורתם מעידה על הכפלה של פי' הפועל (כגון נחן, נחר) הנטייה ברגיל היא בלי תנועה חוצצת, כגון נחנתי.

3. בבניין הפעיל הנטייה היא בתנועה חוצצת או בלעדיה: הקימותי וגם הקמתי, הסבות או הסבת.

4. בבניין הופעל הנטייה היא בלי תנועה חוצצת, כגון הוקמתי, הוסבת.

כלל ב - התנועה החוצצת - סגול - בצורות הנקבה בעתיד ובציווי צורת הרבות בעלת התנועה החוצצת - סגול - מותרת בכל הבניינים בזמן עתיד ובזמן ציווי. לדוגמה: תקמינה (לצד תקמנה), תשימינה (לצד תשמנה), תסבינה (לצד תסבנה); תקמינה (לצד תקמנה), תסבינה (לצד תסבנה); קומינה (לצד קמנה), סבינה (לצד סבנה).

כלל ג - בניין קל

1. פועלי ע"ו - משקל פֿעל

בעבר פי' הפועל מנוקדת בגוף שלישי בחולם מלא: פוש בוש; בגוף מדכר-מדכרים ובגוף נוכח-נוכחת בחולם חסר: פשתי פשת בשנו; בגוף נוכחים ונוכחות בקמץ קטן: פשתם פשתן.

בבינוני פי' הפועל מנוקדת בחולם מלא: פוש בוש.

2. פועלי ע"ו - המקור הנטוי והמקור המוחלט

המקור הנטוי מנוקד בשורוק, כגון קום המדינה, ואילו המקור המוחלט מנוקד בחולם מלא, כגון קום יקום, הלוך נושב.

3. פועלי ע"ע - פועלי מצב

בעבר - בדרך כלל הנטייה היא קלותי קלות, קל קלו; בבינוני - קל קלים; בעתיד - יקל יקלו, או ידל ידלו (וגם ידלו)¹.

4. פועלי ע"ע - פעלים המביעים פעולה

בעבר - בגוף ראשון ושני סבותי סבות (לצד נטייה על דרך השלמים סבבתי סבבת); בגוף שלישי בדרך כלל רק על דרך השלמים סבב סבבו (מותרת גם הנטייה [הספרותית] על דרך פועלי המצב, כגון סב סבו);

בבינוני - סובב סובבים (גם הנטייה על דרך פועלי המצב מותרת, כגון סב סבים); בעתיד - יסב יסבו או יסב יסבו (על דרך יקדו, וגם יסבו על דרך תדמי), לצד נטייה על דרך השלמים ימדד, יחגגו.

1. בפועל 'חיה' בבניין קל מקצת הצורות נוהגות על דרך ע"ע: חי בעבר; חי תיה תיים תיות בבנינוני.

כלל ד – בניין נפעל

1. בעתיד מדבר – התחילית א' מנוקדת בחיריק או בסגול: אָסֹג או אָסֹג, אָסֵב או אָסֵב.
2. פועלי ע"ע
בעבר ובבינוני – לרוב באות צורות הנפעל בעבר בפתח בפ' הפועל, כגון נָסַב² נְסָבָה,³ נָמַס נְמָסָה, נָדַם נְדָמוֹתִי, נָחַן;² בבינוני יחיד בקמץ כגון נָסַב.
צורות חריגות:
נָגַל, נָחַג: בעבר בגוף שלישי נָגַל נְגָלָה נְגָלוּ, נָחַג נְחָגָה נְחָגוּ; בגוף ראשון ושני נְגָלוֹתִי נְגָלוֹת.
נָמַס, נָקַל: בבינוני ביחיד נָמַס או נָמַס, נָקַל או נָקַל; הנטייה בפתח – נְמָסָה נְמָסִים נְמָסוֹת, נְקָלָה נְקָלִים נְקָלוֹת.
במקרא קיימות צורות נוספות בחילופי תנועות, כגון נְסָבָה, נְבָזָה, נְלוּ, נְלוּ, נְרָץ.
שם הפועל – לְהָסֵב או לְהָסֵב.

כלל ה – בניין הפעיל

1. בריחוק מן הטעם הה"א התחילית של הבניין מנוקדת בחטף פתח,⁴ כגון הִקְמַתָּם, הִסְבַּתָּם. ואולם לפני פ' הפועל גרונית תנוקד הה"א בפתח, כגון הִעִירוֹתִי הִעֲרַתָּם, הִחְלוֹתִי הִחְלַתָּם.
2. בפועלי ע"ו בעבר בגוף ראשון ושני בצורות ללא תנועה חוצצת – פ' הפועל מנוקדת בפתח, ובכלל זה צורות הנוכחים והנוכחות, כגון הִקְמַתִּי הִקְמַתָּם, הִעֲרַתָּם.
במקרא בפועל המית באה תנועת i בגוף נוכחים-נוכחות – הִמַּתָּם הִמַּתָּן, ואף בצורות בעלות כינוי מושא, כגון הִמַּתִּיר.

כלל ו – צורת הסביל של פולל בגזרת הכפולים

- צורת הסביל של פעלים מגזרת הכפולים הנוטים בבניין פיעל במשקל פולל – יכולה להיגזר בבניין פועל גם על דרך השלמים, כגון פִּצַּץ (סביל של פּוֹצֵץ – לצד פּוֹצֵץ).
[רכז, שנת התשנ"ו]

דוגמאות נטייה

			בניין קל – ע"ו וע"י
	פָּעַל	פָּעַל	פָּעַל
	פִּשְׁתִּי	מִתִּי	קִמַּתִּי ⁵
			עבר

2. הצורות נָסַב, נָחַן פסולות.
3. במקרא יש צורות בגוף שלישי עבר נסתרת ונסתרים ללא דגש: נְסָבָה (יחזקאל מא, ז), נְלוּ (שופטים ה, ה), נְבָקָה (ישעיהו יט, ג).
4. במקרא נמצא גם בחטף סגול: הִקְלַתִּנִּי.
5. במקרא בפועלי ע"י גם בתנועה חוצצת: בִּינוֹתִי, רִיבֹתִי.

בְּשֶׁת, בְּשֶׁת	מֵת, מֵת	קָמַת, קָמַת	
בוֹשׁ, בוֹשׁ	מֵת, מֵת	קָם, קָמ	
בְּשֻׁנו	מֵתוּ	קָמוּ	
בְּשֶׁת־סָן	מֵת־סָן	קָמַת־סָן	
בוֹשׁו	מֵתו	קָמוּ	
בוֹשׁ, בוֹשׁ	מֵת, מֵת	קָמָה, קָמָה	בינוני
בוֹשִׁים, בוֹשׁוֹת	מֵתִים, מֵתוֹת	קָמִים, קָמוֹת	בינוני פֶּעוּל
		לוֹט, לוֹטָה	
		לוֹטִים, לוֹטוֹת	
	ע"י	ע"ו	עחיד
אָבוֹשׁ	אָשִׁים	אָקוּם	
תְּבוֹשׁ, תְּבוֹשִׁי	תְּשִׁים, תְּשִׁימִי	תְּקוּם, תְּקוּמִי	
יְבוֹשׁ, תְּבוֹשׁ	יְשִׁים, תְּשִׁים	יְקוּם, תְּקוּם	
נְבוֹשׁ	נְשִׁים	נְקוּם	
תְּבוֹשׁו, תְּבוֹשְׁנָה	תְּשִׁמו, תְּשִׁמְנָה	תְּקוּמו, תְּקוּמְנָה ⁶	
יְבוֹשׁו, תְּבוֹשְׁנָה	יְשִׁמו, תְּשִׁמְנָה	יְקוּמו, תְּקוּמְנָה	
בוֹשׁ, בוֹשִׁי	שִׁים, שִׁימִי	קוּם, קוּמִי	ציווי
בוֹשׁו, בְּשֻׁנָה	שִׁמו, שִׁמְנָה	קוּמו, קוּמְנָה ⁶	
לְבוֹשׁ	לְשִׁים	לְקוּם	שם פועל

בניין קל – ע"ע

פועלי מצב	פעלים "פעילים"	
קְלוֹתִי ⁸	סְבוֹתִי ⁷	עבר
קְלוֹתְךָ, קְלוֹתְךָ	סְבוֹתְךָ, סְבוֹתְךָ	
קְלָה, קְלָה	סָבַב (סב), סָבְבָה (סָבָה)	
קְלוֹנו	סְבוֹנו	
קְלוֹתְם, קְלוֹתְן	סְבוֹתְם, סְבוֹתְן	
קְלוּ	סָבְבוּ (סבו)	
קְלָה, קְלָה	סָבַב (סב), סָבְבָת (סָבָה)	הווה
קְלִים, קְלוֹת	סָבְבִים (סבים), סָבְבוֹת (סבוֹת)	
אָקְלוּ ⁹	אָסְבוּ ⁹	עחיד

6. וגם תְּקוּמִינָה, תְּשִׁימִינָה, קוּמִינָה, שִׁימִינָה; כאשר ל' הפועל גרונית, פ' הפועל מנוקדת בפתח, לדוגמה: תְּנַחֲנָה, תְּשַׁחֲנָה.
7. בפעלים הפעילים בעבר בגוף ראשון ושני, בעתיד ובציווי – גם על דרך השלמים: סָבְבָתִי סָבְבָתִי, אָחַגְגָה תְּחַגְגָה. במקרא גם תְּמַנוּ.
8. בפעלים בעלי ע' הפועל גרונית: שְׁחַתִּי, רְעוֹתִי, שְׁחִים, רְעִים.
9. ויש גם צורות בעלות דגש בפ' הפועל. לדוגמה: אָסַב יָסַב (על דרך יָקְדו שבמקרא, וגם יָסַבו על דרך תְּפִיפי שבמקרא), שם הפועל לָסַב; יָדַל יָדְלוּ (וגם יָדְלוּ).

תקל, תקלי	תסב, תסבי		
יקל, תקל	יסב, תסב		
גקל	גסב		
תקלו, תקלנה	תסבו, תסבנה ¹⁰		
יקלו, תקלנה	יסבו, תסבנה		
קל, קלי	סב, סבי	ציורי	
קלו, קלנה	סבו, סבנה ¹⁰		
לקל	לסב ¹⁰	שם פועל	
בניין נפעל			
ע"ע	ע"ר (דגוש)	ע"ר (לא דגוש)	עבר
נסבותי / נחנתי ¹²	נחתי ¹¹	נסוגתי / נסגתי	
נסבות, נסבות / נחנת, נחנת	נחתי, נחתי	נסוגתי / נסגתי, נסוגות / נסגתי	
נסב, נסבה / נחן, נחנה	נחן, נחנה	נסוג, נסוגה	
נסבותו / נחוו	נחוו	נסוגו / נסגו	
נסבותם-ן / נחנתם-ן	נחנתם-ן	נסוגתם-ן, נסגתם-ן ¹³	
נסבו / נחוו	נחוו	נסוגו	
נסב, נסבה / נחן, נחנה	נחן, נחנה ¹⁴	נסוג, נסוגה	הווה
נסבים, נסבות / נחנים, נחנות	נחנים, נחנות	נסוגים, נסוגות ¹⁵	
אסב / אסב ¹⁶		אסוג / אסוג	עתיד
תסב, תסבי		תסוג, תסוגי	
יסב, תסב		יסוג, תסוג	
גסב		גסוג	
תסבו, תסבנה ¹⁷		תסוגו, תסוגנה ¹⁷	
יסבו, תסבנה		יסוגו, תסוגנה	
הסב, הסבי		הסוג, הסוגי	ציורי
הסבו, הסבנה ¹⁷		הסוגו, הסוגנה ¹⁷	
להסב / להסב		להסוג	שם הפועל

10. גם תסבינה סבינה.
11. בלשון חז"ל גם בפתח, כגון נחתי.
12. במקרא באים גם פעלים המנוקדים כחיריק לפני החי"ת, כגון נחל, נחר.
13. במקרא נפוצותם, נקטתם.
14. וגם נחתי (כמצוי בלשון חז"ל). במקרא נמצא נפצת (צורת קרי).
15. במקרא: נבכים וכד'.
16. ובתשום דגש: אחן תחן.
17. וגם תסוגינה הסוגינה, תסבינה הסבינה.

בניין הפעיל

ע"ע	ע"ו	
הַסְבוֹתִי ¹⁸ / הַסְבָּתִי	הַקִּימוֹתִי ¹⁸ / הַקְּמָתִי	עבר
הַסְבוֹת / הַסְבָּת, הַסְבוֹת / הַסְבָּת	הַקִּימוֹת / הַקְּמָת, הַקִּימוֹת / הַקְּמָת	
הַסְבָּה, הַסְבָּה	הַקִּימָה, הַקִּימָה	
הַסְבוּנוֹ / הַסְבָּנוֹ	הַקִּימוֹנוֹ / הַקְּמָנוֹ	
הַסְבוֹתָם־ן / הַסְבָּתָם־ן	הַקִּימוֹתָם־ן / הַקְּמָתָם־ן ¹⁹	
הַסְבוּ	הַקִּימוּ	
מְסַבֵּב, מְסַבֵּבָה	מְקִימֵה, מְקִימֵה	הווה
מְסַבֵּבִים, מְסַבֵּבוֹת	מְקִימִים, מְקִימוֹת	
אָסַב	אָקַים	עתיד
תְּסַבֵּב, תְּסַבֵּבִי	תְּקִימֵי, תְּקִימֵי	
יְסַבֵּב, תְּסַבֵּב	יְקִים, תְּקִים	
נָסַב	נָקַים	
תְּסַבֵּבוּ, תְּסַבֵּבְנָה ²⁰	תְּקִימוּ, תְּקִימוּנָה ²⁰	
יְסַבֵּבוּ, תְּסַבֵּבְנָה	יְקִימוּ, תְּקִימוּנָה	
הִסְבִּי, הִסְבִּי	הִקְמֵם, הִקְמֵמִי	ציור
הִסְבִּי, הִסְבִּינָה ²⁰	הִקְמֵמוּ, הִקְמֵמוּנָה ²⁰	
לְהַסִּב	לְהַקְמִים	שם הפועל

בניין הופעל

ע"ע	ע"ו	
הוּסְבָתִי	הוּקְמָתִי	עבר
הוּסְבָתָהּ, הוּסְבָתָהּ	הוּקְמָתָהּ, הוּקְמָתָהּ	
הוּסְבָה, הוּסְבָה / הוּסְבָה	הוּקְמָה, הוּקְמָה	
הוּסְבָנוֹ	הוּקְמָנוֹ	
הוּסְבָתָם־ן	הוּקְמָתָם־ן	
הוּסְבָוּ / הוּסְבָוּ	הוּקְמוּ	
מוּסְבֵּב, מוּסְבֵּבָה / מוּסְבֵּבִת	מוּקְמֵת, מוּקְמֵת	הווה
מוּסְבֵּבִים, מוּסְבֵּבוֹת	מוּקְמִים, מוּקְמוֹת	
אוּסַב	אוּקַם	עתיד
תוּסְבֵּב, תוּסְבֵּבִי / תוּסְבֵּבִי	תוּקְמֵי, תוּקְמֵי	
יוּסְבֵּב, תוּסְבֵּב	יוּקַם, תוּקַם	
נוּסַב	נוּקַם	

18. במקום שהה"א מנוקדת ברגיל בחטף פתח – היא תנוקד לפני פ' הפועל גרונית בפתח, כגון הַעִירוֹתִי הַעִירוֹתָם הַעִירוֹתָם, הַחִלוֹתִי הַחִלוֹתָם הַחִלוֹתָם.

19. במקרא הַמָּתָם הַמָּתָן.

20. גם תְּקִימוּנָה הַקִּימוּנָה, תְּסַבֵּבוּנָה הַסְבִּינָה.

תוקמו, תוקמנה²¹ / תוסבו, תוסבנה²¹
 יוקמו, יוקמנה / יוסבו, יוסבנה

נטיית פועלי ע"ו וע"ע – פיעל (פולל), פועל (פולל), התפעל (התפולל)
 מובאות פה דוגמאות נטייה ולא הנטייה השלמה.

ע"ע	ע"ו	בניין פיעל
סוכבתי, סוכב, סוכבו	קוממתי, קומם, קוממו	עבר
מסוכבתי, מסוכב, מסוכבו	מקוממתי, מקוממ, מקוממו	הווה
אסוכבתי, אסוכב, אסוכבו	אקוממתי, אקוממ, אקוממו	עתיד
סוכבתי, סוכב, סוכבו	קוממתי, קוממ, קוממו	ציווי
לסוכבתי, לסוכב, לסוכבו	לקוממתי, לקוממ, לקוממו	שם פועל

בניין פועל		
סוכבתי, סוכב, סוכבו	קוממתי, קומם, קוממו	עבר
מסוכבתי, מסוכב, מסוכבו	מקוממתי, מקוממ, מקוממו	הווה
אסוכבתי, אסוכב, אסוכבו	אקוממתי, אקוממ, אקוממו	עתיד

בניין התפעל		
התפוללתי, התפולל, התפוללו	התקוממתי, התקוממ, התקוממו	עבר
מתפוללתי, מתפולל, מתפוללו	מתקוממתי, מתקוממ, מתקוממו	הווה
אֶתְפֹּלְלוּ, יתפוללו, יתפוללו	אֶתְקוּמְמוּ, יתקוממו, יתקוממו	עתיד
התפוללתי, התפולל, התפוללו	התקוממתי, התקוממ, התקוממו	ציווי
להתפוללתי, להתפולל, להתפוללו	להתקוממתי, להתקוממ, להתקוממו	שם הפועל

4. עניינים שונים

צירוף של מילית ושם

1. יש לכתוב 'בין-לאומי' בשתי תיבות (כפי שהוחלט בעבר). [רן]
2. הוחלט למחוק את הסעיף על דרך היידוע והריבוי של מילית ושם (תת-ועדות, תתי-ועדות וכיו"ב). (גדון בישיבה ר"ז בשנת התשנ"ד) [רן]

כדורגל, כדורסל (שינוי החלטה משיבה קמג בשנת התש"ם)
 שמות המשחקים יכתבו בתיבה אחת (כדורגל, כדורסל וכד'); ומהם אפשר לגזור את שמות השחקנים כדורגלן, כדורסלן וכד') ושמות הכדורים בשתי תיבות (כדור-רגל, כדור-סל וכד'). [רמט, רנה]

21. וגם תוקמנה, תוסבנה.

עבור

אין האקדמיה רואה מקום להתערב בשאלת השימוש במילה עבור
[רנה] במשמעות 'בשביל' (במקום הצירוף 'בעבור') - בהיותה שאלת סגנון.

נוכחי

נמחקה החלטת האקדמיה משיבה קג בשנת התשל"א הפוסלת את
[רסב] השימוש ב'נוכחי' בנסיבות מסוימות.

5. מילים לועזיות

בוטלה החלטת האקדמיה משיבה סח בשנת התשכ"ה הקובעת שמילים
לועזיות באות בסיומת הנקבה, חוץ מן המילים שיש בהן נימוקים
[רן] לסטייה.

ניקוד מילים לועזיות (תוספת הערה לסעיף ט מכללי הניקוד של מילים
לועזיות, ישיבה קנו-קנז בשנת התשמ"ב וישיבה קפא-קפב בשנת
התשמ"ז)
[רן] התנועות במילים לועזיות אינן משתנות בנטייה.

6. שונות

ראשי תיבות

א. סימון הגרשיים או השמטתם בראשי תיבות הגויים
מותר שלא לכתוב גרשיים בראשי תיבות הגויים שנגזר מהם שורש המשמש בצורות
פועל וכדומה.

למשל: דו"ח או דוח (נגזר הפועל דוּחַ ששורשו ד-ו-ח); מַכּ"ם או מָכֶם (נגזר מוֹכֵם
[=מפעיל מכ"ם] ששורשו מ-כ-ם).

ב. ניקוד ראשי תיבות

(1) ראשי תיבות הגויים ינוקדו ככל האפשר לפי כללי הניקוד המקובלים.
(2) במקום שהדבר אפשרי ינוקדו ראשי התיבות על פי משקלים עבריים. למשל ראשי
תיבות המציינים בעל מקצוע ומתאימים למשקל פֶּעַל, ינוקדו לפי המשקל, כגון מְדַן, מְדַס
(אבל מְפַן [מפקד נפה] על דרך חֶכֶם).
(3) ראשי תיבות דוגמת תצ"א, מד"א - הנהגים בהטעמת מלעיל - ינוקדו בשני
קמצים: תָּצַ"א, מְדַ"א.

ג. בראשי תיבות הגויים אין מחילים בנטייה את "חוק החיטוף" (השתנות התנועה
לשורא), כגון רְמַטְפֵּ"ל; צַלֵּ"ש צַלֵּ"שים; תְּנַ"ף תְּנַ"כי.
[רנח]

ד. התנועה שלפני אות דגושה בסוף מילה תהיה קמץ (למשל שֶבֶ"פ), אלא אם כן יוחלט
[רסה] אחרת במילים לועזיות.

[הערת העורך: בישיבת המליאה רעב (י"ז באדר ב' התשס"ה, 28 במאוס 2005) הוחלט
שהתנועה שלפני דגש באותיות בכ"פ בתעתיק שמות לועזיים תהיה תנועה קטנה (כאילו הדגש
הוא דגש חזק), ולפיכך הסעיף מוחזר לדיון בוועדת הדקדוק.]

ב. החלטות במינוח

אישור מילונים ורשימות מונחים

1. שמות צמחי ארץ ישראל – חלק א [רמט]
 1. תחבורה אווירית (הפרק "תפעול ושדות תעופה") [רנג, רנה]
 2. תחבורה יבשתית (הפרק "תכנון תנועה") [רנג, רנה]
 3. תחבורה יבשתית (הפרקים "רמזור" ו"מהירות") [רנה]
 4. שמות סימני דפוס [רנה]
 5. מונחי אריגה (הפרק "סיבים וחוטים, בדים ואריגים, טכניקות, גולים ומכשירים") [רסב]
 6. מונחי בנקאות ושוק ההון, פרק שני [רסד, רסה, רסז]
- [הערת העורך: הרשימות פורסמו באתר מאגר המונחים באינטרנט.]

מונחים מתחומים שונים

- דְמוּת – imaging
 עוֹנֵשִׁין – הוחלט להחיל את הצורה עוֹנֵשִׁין (שנקבעה במונחי המשפט) גם במונחי תרבות הגוף.
 גֶרְגֵר – שם צמח; גֶרְגֵר – המונח הבוטני ובשימוש הכללי. [רן]
- לְחַק, מְרַחֵק (מונחי תחבורה) – distance
 הַמְחָאָה (לצד שֶק) – check
 [הערת העורך: בישיבת המליאה רפג (י"ד באייר התשס"ה, 23 במאי 2005) אושר גם הכתיב צ'ק.]
- מַעֲנָנָה – marina
 שְׁדְרוּג – regrading
 שְׁדְרוּג (עוֹלָה) – upgrading
 שְׁדְרוּג יוֹרֵד – downgrading
 תְּרַחֵשׁ (לצד תְּסַרֵיט; 'תרחיש' יכול לשמש חלופה ל'סיצנריו' בהקשרים שאינם קולנועיים או כיו"ב). – scenario
 חִישֵׁן (במקום חִישֵׁן) – sensor
 התראה – השימוש ב'התראה' בהוראה של 'הודעה מוקדמת' אינו בהכרח רצוי (ואפשר להמליץ על 'הודעה מוקדמת'), אך אין טעם לפסלו. [רנה]

מונחי ספרנות בשימוש כללי

- * דֶף פְּרָסוּם, עֲלוֹן פְּרָסוּם (הערה: insert [בתחום הפרסום] הוא גם תְּחִיב) – insert, flier
 * דֶף מִידְעַ, עֲלוֹן מִידְעַ – prospect
 * תְּקֵלִיטוֹן, דְּסְקֵית – diskette
 * וְאַחֲרִים, וְאַחַ' – et alii, et alia

- browse – סקרר
 periodical – תקופון
 journal, periodical – כתב עת
 magazine, newspaper – עתון
 daily newspaper, daily – יומון, עתון יומי
 quire, gathering – קנטרס (א)
 fascicle, Lieferung – קנטרס (ב) [רנה]
- [הערת העורך: בישיבת המליאה רסג (ט"ו במרחשוון התשס"ד, 10 בנובמבר 2003) אושרו המונחים האלה במסגרת רשימת מונחי ספרנות. בארבעת המונחים הראשונים הוחלט לערוך שינוי: עלון פרסום (ולא דף פרסום); עלון מידע (ולא דף מידע); תקליטון (ולא דסקית); ונאחרים (ולא ואח').]

ג. מילים בשימוש כללי

- deadline – מועד אחרון
 יין זני [יין שיש בו זן עיקרי אחד]
 יין רב-זני [יין גרין]
 passive euthanasia – מיתת חסד
 active euthanasia – המתת חסד
 metronom – פעמן, מטרונום
 sustainable development – פתוח בר-קיימה
 sustainability – קיימות [רנג]
- industrial park – תעשיון
 muffins – מופינים
 start-up (company) – חברת הזנק
 handblender – ממקה יד
 cereals – מדגנים
 tubular lock – מנעול כדורי [רנד]
- אקנה [מאגר מי תהום, "אקוויפר"]
 garlic press – כותש שום
 potato masher – ממעך [כלי למעיכת תפוחי אדמה וכד']
 ground support area – אזור תפעול
 allied health professional – מקצועי רפואה [מקצוע פרה-רפואי] – מקלור
 stick-light – צהלולים
 Zerga (ברבים Zargid; קולות שמחה המקובלים בתרבות המזרח)
 tights, (panty) hose – צמודונים [מכנסיים צמודים]
 עלית תקרה, ובקיצור עליה [בוידם]
 מסרן, עד [אינפורמנט]
 רופא (צוּעַר [סטאור (בלימודי רפואה)])

[רנד]

[רנו, רנט]

	צוֹעֲרוֹת (סטאוּ) (בלימודי רפואה)
[רנט]	שְׁלוּמוֹת – wellness קוֹרֵא מְעַרְף [לקטור] – reviewer, referee, reader כְּתָב עֵת מְעַרְף – refereed journal קוֹד קָבֵים – bar code הִתְאָמָה לְפָרֵט – personalization מְהָלוּם – (electric) shocker
[רסב]	מוֹקֵד עֶרְפִי – back office מְמוֹן תּוֹאֵם, סְכוּם תּוֹאֵם [גיוס כספים לקרנות ולמוסדות על פי העיקרון שצד אחד נותן סכום כסף כנגד סכום שנותן צד שני, כגון 'שקל כנגד שקל'] – matching סְבָא רְבָא – great-grandfather סְבָתָא רְבָתָא – great-grandmother [הערת העורך: בשיבה רעא (כ' באדר ב' התשס"ג, 24 במארס 2003) הוחלט כי צורות הרבים הן סְבִים גְדוֹלִים, סְבוֹת גְדוֹלוֹת, ומכאן שאפשריות גם צורות היחיד סְב גְדוֹל, סְבָא גְדוֹל; סְבָה גְדוֹלָה, סְבָתָא גְדוֹלָה.]
[רסו]	מְרַצְצָת [קישוט או צעצוע תלוי ומתנועע] – mobile שְׂאֵלֹת בְּרָרָה – multiple choice question מְקָשֵׁר (פְּנִים) – intercom עֶקְרִי תְּכָנִית הֶלְמוּדִים [בהקשר של תכנית לימודים כללית] – syllabus
[רסז]	תְּכָנִית הֶקּוּרָס [באוניברסיטאות ובמכללות] – syllabus

החלטות אחרות

	1. qualitative research – הוחלט שלא להתערב בקביעת מונח עברי (מקובל: 'מחקר איכותי' או 'מחקר איכותני').
[רנט]	
[רסב]	2. מְדִיָה, מוֹלְטִימְדִיָה – יישארו בלועזיותן.
	3. רְצִיוֹנָל – מוצע לנקוט מילים וצירופים עבריים, כגון צידוק, טעם, ההיגיון שביסודו, מערכת הצידוקים, מערכת הטעמים.
[רסב]	
[רסז]	4. anti-aging – המונח יישאר בלועזיותו.